

DOINA RUȘTI

MATUF

peruchierul

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Redactor: Iustina Croitoru
Ilustrația copertei: Oana Girneț
Tehnoredactor: Andreea Dobreci
Corector: Cristina Jelescu

Tipărit la Bookart Printing

© HUMANITAS, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Ruști, Doina
Matuf, peruchierul / Doina Ruști. –
București: Humanitas, 2026
ISBN 978-973-50-9332-7
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Cuprins

I. NANE	5
II. ANI	65
III. MATUF	107
Cazul Plethon	125
IV. ZINCA	195
V. LINOR	225
VI. MEMORIA OLF	237
Copia.	251
Aprilie	271

I
NANE

1

N-o să uit niciodată ziua în care am dat cu ochii de el, o re trăiesc în momentul de față, coborând nu într-un timp înecat în cețuri, ci în prezentul fără sfârșit al vieții mele de-atunci: priveam peste stradă, prin geamul curat, spre scalpurile atâr nate pe o prăjină, iar, printre ele, în adâncimile magazinului, se zărea silueta, atât de vie și azi, sprijinită de zid. Țineam perdeaua, așteptând să treacă o sanie. Între fereastra mea și magazin era doar strada, albită, căci toată noaptea ninsese. Singură, vitrina lui părea vie, din cauza culorilor foarte intense, cu toate că perucile arătau ca părul smuls și pus la uscat. Nu departe, în dreapta, era el, profil zâmbitor, cu ochi mari. Părea bătrân, iar, după nume, precis venise din Istanbul sau de pe-acolo. Pe firmă scria cu litere aurii *Matuf, peruchierul*.

În fața intrării era un pavaj galben, nu foarte lat, ca un prag, ca un covoraș pregătit să-și ia zborul.

Apăruse acolo de câteva zile, și nu văzusem pe ni-
meni să cumpere, dar, ca și mine, toată lumea se uita,
aștepta să apară clienții. Nu era singura prăvălie apărută
în București. După ce s-a schimbat principele, Hanul
Șerban Vodă s-a umplut de mărfuri și negustori veniți
cu noul domn, poate rude cu el. Dar dintre toate, a stăr-
nit interes doar această perucherie, căreia, nu știu de
ce, lumea îi spunea *magazin*.

Auzisem pe la școală că Matuf ar fi meglenit, ceea ce
părea cam greu de crezut. Oricum, sigur nu mai fusese
prin București, pentru că un om ca el se ține minte ușor:
din cauza părului alb, puteai crede că e bătrân, însă îl
purta împletit în codițe, multe, subțiri, ieșite de sub fes
pe alocuri, ceea ce-i dădea un aer hazliu. Îl vedeam bine
și mi se părea că se uită spre mine. Dar în dimineața aia
am fost sigur. Deși ne despărțea strada, îi vedeam ochii,
înfiți în fereastră, și pentru o clipă mi s-a părut că-mi
zâmbește. Am lăsat perdeaua în grabă. Normal că mă
văzuse, la cât mă holbasem. Am mai aruncat o privire
prin perdea, cu impresia că ochii negustorului de pe-
ruci continuau să se uite fix la fereastra mea. Doamne,
m-am gândit, nu cumva îmi auzea gândurile?

Cam asta a fost în dimineața când l-am văzut prima
oară, dimineața care a continuat să se repete la infinit,
odată cu celelalte dimineți de după aceea. Fac multe
lucruri, dar undeva în mintea mea se derulează acea
dimineață când i-am întâlnit privirea prin geam, când
i-am văzut profilul, pielea destul de închisă pentru un
grec, părul alb, împletit.

Totuși, mi-am zis atunci, e doar un om care vinde
peruci, ceva mai ciudat, dar nu ieșit din comun.

M-am îmbrăcat în viteză, de frică să nu ajung ia-
răși cu întârziere. Cu o zi înainte, intrasem exact după

profesor, dar tot m-a luat de urechi, ca să țin minte. Și chiar am ținut. Mi-am pus ghetetele cele noi, gata de fugă.

La plecare, am mai aruncat o privire pe geam. Totul era alb, iar de sub coloanele spițeriei ieșea alene o pocitanie scundă, cu un capișon caraghios, tras pe frunte, una dintre căciulile fleșcăite pe care le vând lipscanii din josul străzii. Cine poartă așa ceva?! Poate pe la bâlci mai vezi uneori. Era un căciuloi, probabil de catifea, umflat rău, încât se putea ascunde sub el o pereche de coarne. Ținea în mână un felinar, atârnat cu o sfoară de vârful unei prăjini. Poate era de la iluminatul orașului și rămăsese pe străzi din noaptea trecută. Oricum, era o piticanie neobișnuită, iar eu mă lipisem cu nasul de geam. A înfipt felinarul în zăpadă, aproape de ușa perucheriei. În el pâlăia flacăra, o lacrimă de argint.

Piticul a stat o clipă pe loc, dar deja presimțeam c-o să intre în prăvălie și, un moment mai târziu, chiar l-am văzut deschizând ușa, legănându-se pe picioarele scurte.

Mi-era imposibil să plec de la geam tocmai acum, când, în fine, cineva se hotărâse să-și cumpere o perucă. Poate n-avea păr. Sau poate că o cumpăra pentru altcineva, din familie. Printre perucile din vitrină vedeam bărbia peruchierului mișcându-se ca și cum ar sta de vorbă cu cineva. Mă gândeam că, dacă e din Meglen, probabil vorbește țâțâit, exact ca profesorul meu. Gândul la el m-a făcut să iau foc, să alerg pe scări, aproape dărâmându-l pe tata, care a strigat după mine să nu cumva să întârzii la masă. Am smuls haina din cuier și mi-am luat din mers căciula roșie. Aș fi vrut să nu trântesc ușa, dar s-a întâmplat iar.

În fine, în stradă totul părea normal. Am așteptat să treacă o sanie, apoi am auzit ușa și a apărut capișonul din prăvălie. Mai întâi, capul, apoi restul, ca un cal, ca

un mamifer uriaș, care încet-încet s-a ridicat pe două picioare. În lumina zăpezii, arăta altfel. De fapt, era altă persoană, cu același capișon caraghios, care îi acoperea fruntea, înălțându-se, gogoșit, de aproape trei palme. Spre deosebire de purtătorul de felinar, acest om era o namilă care ajungea la pragul de sus. Îl vedeam bine, fiind la câțiva metri distanță. Și-a șters cizmele pe pragul galben și-a îndreptat spatele și a coborât printre sănii. Felinarul a rămas înfipt în zăpadă. Aș fi vrut să strig după namilă, dar deja ajunsese departe.

Profesorul meu locuia câteva case mai sus, și mă întrebam dacă mai zărise cineva capișonul. Cu siguranță trecuse pe la ferestre și măcar unul dintre băieți era cu ochii pe geam.

Am deschis poarta, am mormăit ceva spre servitoare și am apăsat clanța. Toată lumea era acolo, așa că m-am dus la profesor și l-am lăsat să-mi frece urechea. Am scos câteva vorbe, cerând iertare pentru întârziere.

În momentul ăla eram șase băieți care învățam cu grecul – un bărbat tânăr și țâțâit rău, care întotdeauna scotea un ce subțirel, încât nu-ți dădeai seama dacă nu cumva este *țe*.

M-a luat la întrebări, iar cuvintele i-au ieșit ca niște săgeți, trecând pe lângă urechile mele: „De *țe* ai întârziat, Nane?”

Ce puteam să-i răspund? Unii băieți se apucă să povestească, mai ales să bage scorneli gogonate, și, cu toate că se vede de la o poștă că mint, profesorul Filip îi ascultă, iar uneori îi mai și crede. Dar mie nu-mi vine să spun drăcovenii. De fapt, nu-mi vine nimic în situații ca astea. L-am privit în tăcere. *De *țe* ai întârziat, Nane?* Oricum n-ar fi înțeles dacă îi povesteam că pierdusem timpul lângă fereastră, că o piticanie se transformase în matahală, după ce intrase la peruchier.

În fine, mi-am scos haina, am trecut la locul meu, prefăcându-mă preocupat de pupitru, de călimară, până am dat cu ochii de Rățoi, care privea fix spre profesor și serios de-ai fi zis că e gata să repete lecția cuvânt cu cuvânt.

— Colegul vostru și minunatul meu elev, a spus profesorul, arătând spre Rățoi, a propus să vorbim astăzi despre pirați.

În sfârșit, mi-a aruncat o privire și ne-a pufnit râsul pe amândoi.

— Pirați! Auzi! a șoptit cineva.

E singurul lucru care îl interesează pe Rățoi. Odată i-a adus cineva o carte cu desene înfățișând bărbați fioroși, atârnați de catarge, și de atunci tot desenează fețe încruntate, închipuindu-și că el însuși străbate mările după comori.

— Ce sunt ăia „pirați“? am întrebat ca să urnesc discuția, iar profesorul – vedeam clar că abia aștepta să-l întreb.

Mucosul de Marinache a întărit:

— Chiar așa, kir Filipos, cum arată pirații ăștia?

Vorbea cu mâna în falcă, prefăcându-se gata s-asculte.

Bineînțeles, grecul nostru a început să vorbească, roșind pe măsură ce înainta în poveste, încât, spre final, când a terminat cu pirații, arăta ca o făclie aprinsă.

— Se aude că și principele, Măria Sa Mavrogheni, ar fi fost pirat la tinerețe.

— Tot ce se poate, a țâțâit profesorul, oricum, mai bine pirat decât flămând din fundul imperiului!

Rățoi era de părere că pirații jefuiesc corăbiile bogătanilor ca să dea de mâncare săracilor.

— Aiurea, a zis profesorul. Dragul meu, pirații sunt oameni răi, ocnași și ticăloși fără margine! Înseamnă

că n-ai ascultat nimic din ce-am spus eu. Mai bine trecem la matematică.

Două ore am stat cufundați în adunări și scăderi, apoi am întins harta stelară, care mie îmi dă fiori. Cred că știu și-acum o duzină de constelații, ale căror nume mă fac să râd. Știam că e fără rost: voi munci toată viața în brutărie – la ce dracu' îmi trebuiau mie stele? Școala asta avea multe învățături fără rost.

Pe la prânz am ieșit sleiți și-am luat-o la pas către casă.

— N-ai idee, Rățoiule, i-am spus eu, ce-am văzut astăzi!

I-am povestit despre capișon, cum a intrat barbă-cot și a ieșit de acolo ca un taur, pe două picioare. Rățoi râdea, ca de obicei, arătându-și doar dinții de sus, lungi, iepurești.

— Ești prost, Nane! Păi toți oamenii par mici, dacă-i privești de sus, de la etaj, și se fac uriași, după ce cobori și stai lângă ei. Cu cât ești mai aproape, cu atât orice om se face mai mare.

Eram dezamăgit, dar nu voiam să recunosc, așa că am schimbat vorba:

— Mi-ai văzut căciula, prostane?

O văzuse, dar nu era entuziasmat, deși n-avea cum să nu-ți placă, mai ales că era dintr-un postav fin, roșu aprins, iar mama îmi brodase deasupra urechii un crai-nou, ca să mă apere de stafii. Rățoi zicea că mai văzuse căciuli ca a mea, deși știam că n-avea cum, pentru că mi-o făcuse meșterul Lionel, vecinul nostru, după dorințele mele. Dar așa era Rățoi, n-ar fi recunoscut nici mort când îi plăcea ceva.

La perucherie era liniște, iar alături ardea felinarul. Flacăra albă se topea în lumina amiezii.